

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА КУЛЬТУРОЛОГІЇ ТА МУЗЕЄЗНАВСТВА

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

ПРОГРАМА ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Освітній рівень	перший (бакалаврський)	
Галузь знань	02	Культура і мистецтво
Спеціальність	028	Менеджмент соціокультурної діяльності
Освітньо-професійна програма	Менеджмент культури	

Харків, 2026

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 11 від 29.01.2026 р.)

Рецензенти:

Дегтяр А.О., доктор наук з державного управління, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри економіки та публічного управління Національного аерокосмічного університету «Харківський авіаційний інститут».

Афенченко Г.В., доцент, кандидат соціологічних наук, доцент кафедри культурології та музеєзнавства Харківської державної академії культури.

Укладач:

Л.Г.Гетьман, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри культурології та музеєзнавства ХДАК.

Інфраструктура ринкової економіки : програма та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти ОПП «Менеджмент культури», спец. 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності» / М-во культури України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т культурології та соціальних комунікацій, Каф. культурології та музеєзнавства ; [уклад. Л. Г.Гетьман]. Харків : ХДАК, 2026. 26 с.

Навчальний курс «Інфраструктура ринкової економіки» продовжує освіту здобувачів у сфері управління взаємодією закладів культури і мистецтва з установами та організаціями, що складають ринкову інфраструктуру. Зміст курсу розкриває такі поняття, як організовані ринки, інтелектуальна власність, інформаційний ресурс, комерційне посередництво, консалтингова та рекламна діяльність в контексті створення і просування продукту соціально-культурної діяльності.

УДК 33.012.23:338.49](073)

© Харківська державна академія культури, 2026 р.
© Гетьман Л.Г., 2026 р.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність (професійне спрямування): 028 Менеджмент соціокультурної діяльності	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	ОПП «Менеджмент культури»	Лекції
		22 год.
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Практичні, семінарські
		18 год.
		Самостійна робота
		80 год.
		Вид контролю: іспит

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи студентів становить:

Для денної форми навчання – 40/80

II. Мета і завдання навчальної дисципліни

В сучасних умовах ефективність функціонування будь-яких організацій значною мірою визначається розвитком інфраструктури ринку та формуванням їх оптимальної поведінки на ньому. Можливість визначення економічної поведінки на товарному ринку або ринку соціокультурних послуг залежить від наявних знань щодо особливостей діяльності різних видів елементів ринкової інфраструктури, можливих варіантів угод з ними, їх оцінювання та організації.

Навчальна дисципліна «Інфраструктура ринкової економіки» є курсом за вибором.

Метою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння знань з теорії розвитку ринкової інфраструктури, оволодіння досвідом, накопиченим у сфері організації та функціонування товарних ринків, набуття навичок щодо управління діяльністю підприємства в галузі просування, зберігання та продажу товарів, забезпечення потреб споживачів.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

- розуміння сутності інфраструктури товарного ринку та її ролі в ринковій економіці;
- дослідження особливостей взаємодії елементів інфраструктури товарного ринку та організації посередницької діяльності;
- комплексне використання методів управління товарообігом в умовах конкретного ринку та формування оптимальної поведінки підприємства на товарному ринку.

Пререквізити:

Вивчення дисципліни базується на загальних знаннях економічної теорії та взаємопов'язане з такими дисциплінами: «Основи економічної теорії», «Мікро та макроекономіка», «Бізнес-планування», «Економіка культури».

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять.

Також велике значення у процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

Вимоги до знань, умінь та навичок (відповідно до освітньо-професійної програми)

Загальні компетентності:

ЗК1 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6 Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Фахові компетентності:

ФК1 Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

ФК2 Здатність аналізувати економічні, екологічні, правові, політичні, соціологічні, технологічні аспекти формування ринку культури.

ФК12. Здатність розробляти та впроваджувати сучасні форми забезпечення соціокультурного партнерства.

Програмні результати навчання

ПРН6. Класифікувати та знаходити інноваційні рішення для створення, реалізації і забезпечення соціокультурних потреб людини

ПРН10. Вивчати, узагальнювати та адаптовувати найкращий досвід соціокультурної розбудови

ПРН19. Володіти інструментами фінансово-економічного забезпечення соціокультурної діяльності

Навчальна дисципліна складається з 10 тем, пов'язаних між собою змістовними складовими.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти є виконання завдань, та складання підсумкового оцінювання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є поточне тестування, підготовка доповідей на семінарських заняттях, захист рефератів, виконання завдання підсумкового контролю (залік).

Структура навчальної дисципліни

	Назва тем	Кількість годин					
		Усього	Усього ауд.	Лекції	Семінари	Практичні	Самост. роб.
1	Предмет і метод дисципліни. Визначення ринку та ринкових процесів	9	3	2	1	-	6
2	Інфраструктура ринку: сутність, склад і проблеми розвитку	12	4	2	2	-	8
3	Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку.	9	3	2	1	-	6
4	Організація оптової та роздрібної торгівлі.	12	4	2	2		8

5	Організовані товарні ринки. Аукціони, ярмарки та тендери як форми організованих товарних ринків	12	4	2	2	-	8
6	Біржі та біржова діяльність.	12	4	2	2		8
7	Фінансово-кредитні компоненти ринкової інфраструктури.	16	6	4	2	-	10
8	Ринок праці та його інфраструктурні елементи	14	4	2	2	-	10
9	Інформація та ринок інформаційного продукту	12	4	2	2	-	8
10	Система захисту конкурентного середовища.	12	4	2	2		8
	Всього	120	40	22	18		80

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і метод дисципліни. Сутнісна характеристика товарного ринку

Поняття, економічний зміст і класифікація ринків. Умови функціонування та особливості товарного ринку. Основні функції товарного ринку. Види ринкових процесів на товарному ринку. Форми і методи регулювання товарного ринку.

Тема 2. Інфраструктура ринку: сутність, склад і проблеми розвитку

Сутність інфраструктури ринку. Роль і місце інфраструктури ринку в ринковому процесі. Класифікація та характеристика основних елементів інфраструктури ринку. Функції та проблеми розвитку інфраструктури ринку.

Тема 3. Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку.

Сутність та сфери комерційно-посередницької діяльності. Учасники КПД. Торгівельні послуги. Об'єкти КПД. Типи торгових посередників.

Тема 4. Організація оптової та роздрібної торгівлі.

Сутність і місце оптової торгівлі в ринковому процесі. Функції та призначення оптової торгівлі. Форми та рівні організації оптової торгівлі.

Класифікація підприємств оптової торгівлі. Класифікація послуг оптової торгівлі.

Сутність, завдання і види роздрібної торгівлі. Функції роздрібної торгівлі. Форми та методи роздрібної торгівлі.

Тема 5. Організовані товарні ринки. Аукціони, ярмарки та тендери як форми організованих товарних ринків

Роль та місце організованих товарних ринків. Види організованих товарних ринків.

Виставки і ярмарки як суб'єкти організаційно-комерційної діяльності. Ярмарок. Призначення та особливості організації. Аукціон: сутність, види та порядок проведення. Особливості аукціонних торгів.

Тема 6. Товарні біржи.

Сутність біржової торгівлі. Функції біржової торгівлі. Особливості біржового товару. Класифікація товарних бірж. Організаційна структура товарної біржі. Організація процесу біржової торгівлі. Форми та методи проведення біржових торгів.

Тема 7. Фінансово-кредитні компоненти ринкової інфраструктури.

Кредитна система та її елементи. Функції банків в ринковій економіці.

Податки та податкова система. Принципи побудови податкової системи. Регулююча функція податку.

Страховання: сутність та суб'єкти. Функції страхування в ринковій економіці. Страховий ринок.

Сутність та структура митної системи України. Призначення і завдання митної служби України. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, митна політика і міжнародна торгівля.

Тема 8. Ринок праці та його інфраструктурні елементи.

Виникнення та розвиток біржі праці. Принципи та засоби регулювання зайнятості в Україні. Співробітництво державної служби зайнятості з суб'єктами підприємницької діяльності. Започаткування власного бізнесу за сприяння державної служби зайнятості.

Освіта і професійна підготовка як елемент інфраструктури ринку праці.

Тема 9. Інформація та ринок інформаційного продукту.

Інформаційний продукт. Особливості формування вартості та продажу інформації як товару. Інформаційний ринок. Роль інформацій в прийнятті економічного рішення.

Сутність та форми консалтингу. Класифікація консалтингових послуг. Аутсорсинг. Особливості управлінського консалтингу. Розвиток консалтингової діяльності в Україні.

Тема 10. Система захисту конкурентного середовища.

Сутність, умови існування та фактори розвитку конкуренції.

Антимонопольне законодавство та його основні вимоги. Ознаки монопольного положення підприємства на ринку. Функції антимонопольних органів на ринку.

Системи антимонопольного права.

Методичні рекомендації до семінарських занять і самостійної роботи

Семінарські заняття

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет і метод дисципліни. Сутнісна характеристика товарного ринку	1
2.	Інфраструктура ринку: сутність, склад і проблеми розвитку	2
3.	Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку	1
4.	Організація оптової та роздрібно торгівлі.	2
5.	Організовані товарні ринки. Аукціони, ярмарки та тендери як форми організованих товарних ринків	2
6.	Біржі та біржова діяльність	2
7.	Фінансово-кредитні компоненти ринкової інфраструктури.	2
8.	Ринок праці та його інфраструктурні елементи.	2
9.	Інформація та ринок інформаційного продукту.	2

10.	Система захисту конкурентного середовища	2
-----	--	---

Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Характеристика товарного ринку	6
2.	Елементи інфраструктури ринку: еволюція та особливості взаємодії	8
3.	Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку	6
4.	Організація оптової та роздрібною торгівлі.	8
5.	Аукціони, ярмарки та виставки як форми організованих товарних ринків	8
6.	Біржі та біржова діяльність	8
7.	Кредитна та податкова система в комплексі ринкової інфраструктури. Система страхування.	10
8	Система регулювання зайнятості як складова ринкової інфраструктури	10
9	Інформаційна та організаційно-комерційна діяльність. Особливості інформаційного продукту.	8
10.	Система захисту конкуренції та її правові засади.	8

Тема 1. Предмет і метод дисципліни. Сутнісна характеристика товарного ринку.

Практичне заняття: Характеристика товарного ринку

Мета: визначити поняття та умови функціонування товарного ринку. Ознайомитись з класифікацією ринків.

Основні категорії і поняття: ринок, товарний ринок, суб'єкти ринкових відносин, система ринків, ринковий механізм, ринкові процеси

Завдання

Підготувати доповідь

1. Ринок як економічна категорія. Ринкова система.
2. Класифікація ринків.
3. Умови ефективного функціонування та особливості товарного ринку.
4. Основні функції товарного ринку.
5. Види ринкових процесів на товарному ринку.
6. Форми і методи регулювання товарного ринку.

Питання для дискусії:

1. Які складові системи ринків?
2. Охарактеризуйте ринки за ступенем зрілості. Як це впливає на взаємодію суб'єктів ринкових відносин.
3. Які взаємопов'язані підсистеми містить товарний ринок?

Самостійна робота: сутність товарного ринку

Мета: поглибити знання щодо сутності, класифікації та основних функцій товарного ринку.

Завдання

Завдання 1. Знайти за списком літератури та в Інтернет-бібліотеках матеріали з опису предмету дисципліни Інфраструктура товарного ринку. Узагальнити здобутий матеріал, співставити між собою різні джерела. Креативно представити результати пошукового заняття в групі (реферат або презентація).

Завдання 2. Написати есе з питання виникнення поняття «інфраструктура».

Тема 2. Інфраструктура ринку: сутність, склад і проблеми розвитку

Семінарське заняття: Інфраструктура ринку: сутність, склад і проблеми розвитку

Мета: закріпити та поглибити знання з розуміння сутності поняття «інфраструктура ринку», визначення її ролі і місця в ринковому процесі.

Основні категорії і поняття: інфраструктура, торгівля, товар, послуга, кредитна система, податкова система, страхування, біржа, освіта, інформаційна послуга, консалтинг, інжиніринг, економічне зростання.

Завдання

Підготувати доповідь:

1. Сутність інфраструктури ринку.
2. Роль і місце інфраструктури ринку в ринковому процесі.
3. Класифікація та характеристика основних елементів інфраструктури ринку.
4. Функції та проблеми розвитку інфраструктури ринку.

Самостійна робота: Елементи інфраструктури ринку: еволюція та особливості взаємодії

Мета: обґрунтувати необхідність розвитку ринкової інфраструктури як невід'ємної складової економічного зростання.

Завдання. Використовуючи інформаційні ресурси дослідити питання впливу ринкової інфраструктури на економічний розвиток.

Тема 3. Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку

Семінарське заняття: Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку

Мета: розглянути зміст комерційно-посередницької діяльності, її роль в товарообмінних операціях і вплив на розвиток товарного ринку або ринку послуг.

Основні категорії і поняття: комерційно-посередницька діяльність, посередник, дилер, брокер, агент, комісіонер, дистриб'ютор

Завдання

Підготувати доповідь

1. В чому полягає сутність та які основні принципи комерційно-посередницької діяльності?
2. Основні напрямки комерційно-посередницької діяльності.
3. Торгівельні послуги. Об'єкти КПД.
4. Характеристика та функції посередника.
5. Назвіть типи посередників.
6. Завдання комерційно-посередницької діяльності.

Самостійна робота: Комерційно-посередницька діяльність на товарному ринку

Мета: поглибити знання з питань комерційно-посередницької діяльності.

Завдання

Завдання 1. За допомогою додаткових джерел сформулювати розуміння про допоміжні торгово-експлуатаційні послуги в посередницькій діяльності та їх вплив на кінцеву ціну.

Завдання 2. Визначити, які існують переваги та недоліки звернення до посередників? Результати оформити в таблицю.

Переваги використання посередницьких послуг	Недоліки використання посередницьких послуг
--	--

Завдання 3. Які завдання розв'язує посередник для отримання комерційного прибутку?

Тема 4. Організація оптової та роздрібно́ї торгівлі.

Семінарське заняття: Організація оптової та роздрібно́ї торгівлі.

Мета: поглибити знання з питань сутності і місця оптової торгівлі в ринковому процесі та завдання і видів роздрібно́ї торгівлі

Основні категорії і поняття: оптова торгівля, роздрібна торгівля, оптовик-купець, брокер, агент, оптовик-коміво́яжер, оптовик-комісіонер, самообслуговування, обмежене обслуговування, універмаг, супермаркет, комбінований магазин.

Завдання

Підготувати доповідь:

1. Сутність, функції та призначення оптової торгівлі.
2. Форми та рівні організації оптової торгівлі.
3. Класифікація підприємств та оптової торгівлі.
4. Сутність, завдання і види роздрібно́ї торгівлі.
5. Форми та методи роздрібно́ї торгівлі.

Самостійна робота: Організація оптової та роздрібно́ї торгівлі

Мета: поглибити знання з питань організації оптової і роздрібно́ї торгівлі.

Завдання

Завдання 1. За допомогою інформаційних інтернет-ресурсів скласти класифікацію послуг оптової торгівлі.

Завдання 2. Визначити, які нормативні акти регламентують роздрібну торгівлю

Тема 5. Організовані товарні ринки. Аукціони, ярмарки та тендери як форми організованих товарних ринків

Семінарське заняття: Організовані товарні ринки. Аукціони, ярмарки та тендери як форми організованих товарних ринків

Мета: закріпити і поглибити знання про організовані товарні ринки, їх функції та різноманіття.

Основні категорії і поняття: організований ринок, тендер, аукціон, торги, ярмарок, виставка, виставкова діяльність, комунікаційний маркетинг.

Завдання

Підготувати доповідь:

1. Поняття та класифікація організованого ринку.
2. Ознаки тендеру як форми організованого ринку.
3. Аукціонний продаж: сутність, умови, види аукціонних торгів.
4. Призначення ярмарки та її основні ознаки.
5. Сутність та види виставково-ярмаркової діяльності

Самостійна робота: Аукціони, ярмарки та виставки як форми організованих товарних ринків

Мета: поглибити знання з особливостей прояву та застосування різних форм ринкової організації.

Завдання

Завдання 1. За допомогою додаткових джерел сформулювати розуміння про виставково-ярмаркову діяльність, визначити відмінність виставки від ярмарки.

Завдання 2. Написати есе про історію ярмаркової торгівлі в Україні.

Завдання 3. На основі порівняльного аналізу видів аукціонних торгів, визначити серед них найбільш прийнятний для купівлі-продажу предметів мистецтва. Обґрунтувати свою думку.

Тема 6. Біржі та біржова діяльність

Семінарське заняття: Біржі та біржова діяльність.

Мета: поглибити знання з питань особливостей функціонування біржі як інституційного посередника, її впливу на ціноутворення на товарному ринку.

Основні категорії і поняття: товарна біржа, брокерська контора, дистриб'юторська фірма з власними агентами, дилер, брокер, форвард, ф'ючерс, опціон, хеджування, фондова біржа, акція, вексель, облігація, валютна біржа, валюта, емітент, емісія цінних паперів, кліринг.

Завдання

Підготувати доповідь:

1. Біржа: сутність, функції та ознаки класифікації.
2. Організаційна структура біржі (засновники, органи управління, регулюючі органи).
3. Організація процесу біржової торгівлі. Біржова інфраструктура.
4. Види та порядок заключення угод на товарній біржі.
5. Об'єкт біржової торгівлі: поняття, особливості, класифікація, еволюція.
6. Брокерська та дилерська діяльність.
7. Основні інструменти біржової діяльності.

Самостійна робота: Біржі та біржова діяльність

Мета: поглибити знання з питань біржової діяльності

Завдання

Завдання 1. За допомогою додаткових джерел сформулювати розуміння про поняття та види хеджування. Визначити недоліки хеджування та вказати на його відмінність від біржової спекуляції.

Завдання 2. В чому для Вас полягає біржова спекуляція. Які функції і види біржових спекулянтів.

Завдання 3. Ознайомтеся з Законом України «Про товарні біржі» (№ 1956-ХІІ від 10.12.1991) та з Законом «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки». На основі існуючої в Україні правової бази, визначте види, цілі та принципи регулювання біржової діяльності

Тема 7. Фінансово-кредитні компоненти ринкової інфраструктури

Семінарське заняття: Фінансово-кредитні компоненти ринкової інфраструктури

Мета: поглибити знання з питань складу та функцій фінансово-кредитної компоненти ринкової інфраструктури, визначити принципи функціонування та роль системи страхування, дослідити вплив митної політики на розвиток зовнішньо-економічної діяльності

Основні категорії і поняття: кредит, банк, банківська система, акумуляція грошей, інвестування, податок, податкова система, податкова ставка, страхувальник, страховий поліс, страхова виплата, фонд, перестраховування, мито, митні органи, зовнішньо-економічна діяльність, квота, ліцензування, міжнародна торгівля, протекціонізм, вільна торгівля, демпінгування.

Завдання

Підготувати доповідь

1. Кредитна система та її елементи.
2. Податкова система: сутність, принципи побудови, складові (податкова ставка, пільга, навантаження, база та ін.)
3. Страхування: сутність, функції та суб'єкти.
4. Інвестиційна діяльність страховика.
5. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності, митна політика і міжнародна торгівля.

Самостійна робота студентів: Кредитна та податкова система в комплексі ринкової інфраструктури. Система страхування.

Мета: поглибити знання з функціонування фінансово-кредитних елементів ринкової інфраструктури.

Завдання

Завдання 1. Як впливає пріоритети кредитування комерційних банків на розвиток реального сектору економіки?

Завдання 2. За допомогою додаткових джерел інформації визначте, що таке прогресивне оподаткування: недоліки та переваги?

Завдання 3. Написати есе на тему «Страховий ринок – особливості розвитку в Україні»

Тема 8. Ринок праці та його інфраструктурні елементи

Семінарське заняття: Ринок праці та його інфраструктурні елементи

Мета: поглибити знання з питань сутності і функцій ринку праці, визначити роль освіти в формуванні людського капіталу, а отже і в формуванні структури пропозиції на ринку праці.

Основні категорії і поняття: зайнятість, самозайнятість, безробіття, біржа праці, державна служба зайнятості, праці, творча праця, освіта, освітня програма, рівень освіти, освітня послуга, людський капітал.

Завдання

Підготувати доповідь:

1. Принципи та засоби регулювання зайнятості в Україні.
2. Співробітництво державної служби зайнятості з суб'єктами підприємницької діяльності.
3. Роль освіти в формуванні людського капіталу.
4. Освіта і професійна підготовка як елемент інфраструктури ринку праці.
5. Суб'єкти та об'єкти ринку освітніх послуг.

Самостійна робота студентів: Система регулювання зайнятості як складова ринкової інфраструктури

Мета: поглибити знання з питань діяльності окремих організаційних елементів ринку праці.

Завдання

Завдання 1. Напишіть есе на тему «Освіта як елемент виробничих сил».

Завдання 2. За яким принципом здійснюється діяльність з працевлаштування населення недержавними агенціями? Як це впливає на ринок праці.

Тема 9. Інформація та ринок інформаційного продукту.

Семінарське заняття: Інформація та ринок інформаційного продукту.

Мета: закріпити і поглибити знання про особливості функціонування ринку інформаційного продукту.

Основні категорії і поняття: інформаційний продукт, інформативний ресурс, інформаційний ринок, консалтинг, аутсорсинг, аудит, аудиторські фірми, консультаційні агенції, реклама, рекламна діяльність, рекламна агенція.

Завдання

Підготувати доповідь

1. Інформаційний ринок: суб'єкти, об'єкти, особливості функціонування.
2. Інформаційний продукт та інформаційний ресурс.
3. Сутність та форми консалтингу. Класифікація консалтингових послуг.
4. Розвиток консалтингової діяльності в Україні.
5. Суть і призначення реклами.
6. Регламентування рекламної діяльності в Україні

Самостійна робота студентів: Інформаційна та організаційно-комерційна діяльність. Особливості інформаційного продукту.

Мета: поглибити знання з питань ролі інформаційних елементів ринкової інфраструктури на економічну поведінку.

Завдання

Завдання 1. Використовуючі інформаційні ресурси та власний досвід, аргументуйте позицію щодо впливу реклами на прийняття економічного рішення.

Завдання 2. Створіть консалтинговий проект за наступними етапами:

1. Передпроектний (діагностика)
2. Проектний (розробка рішень)
3. Післяпроектний (впровадження)

Тема 10. Система захисту конкурентного середовища

Семінарське заняття: Система захисту конкурентного середовища

Мета: закріпити і поглибити знання з питань організації та функціонування системи захисту конкурентного середовища.

Основні категорії і поняття: конкуренція, досконала та недосконала конкуренція, ринкова влада, монополія, олігополія, антимонопольне законодавство.

Завдання

Підготувати доповідь

1. Сутність, умови існування конкуренції. Фактори конкурентного середовища.
2. Монополізація: негативний та позитивний вплив на економіку.
4. Антимонопольне законодавство та його основні вимоги.
5. Ознаки монопольного положення підприємства на ринку.
6. Функції антимонопольних органів на ринку.
7. Системи антимонопольного права (американська, європейська та японська).

Самостійна робота: Система захисту конкуренції та її правові засади.

Мета: поглибити знання з питань реалізації антимонопольних функцій державного регулювання економіки.

Завдання

Завдання 1. Визначте функції антимонопольних органів на ринку, наведіть приклади їх реалізації.

Завдання 2. За допомогою додаткових джерел, дослідить світовий досвід функціонування антимонопольного регулювання і формування на цій базі американської, європейської та японської системи антимонопольного права.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. До складу інфраструктури ринку можна віднести:

1. Систему оптової та роздрібної торгівлі
2. Податкову систему.
3. Кредитну систему.
4. Всі відповіді вірні.

2. До складу організованого товарного ринку можна віднести:

1. Страхові компанії
2. Аукціони
3. Дистрибуторські фірми.
4. Рекламні агенції.

3. Функція товарної біржі:

1. Укладання торгівельних угод за фізичною відсутністю самого товару.
2. Проведення конкурсу покупців
3. Організація аукціонних торгів
4. Санація ринку.

4. Послуги підприємств оптової торгівлі:

1. Статистичні
2. Інформаційно-консультаційні
3. Дизайнерські
4. Рекламні.

5. До підприємств комісійної торгівлі відносяться:

1. Пункт приймання макулатури
2. Прокатна організація
3. Комісійний магазин
4. Ломбард.

6. Діяльність держави в галузі використання податків щодо розробки концепції їх розвитку та принципів організації – це:

1. Податкова політика
2. Податкова робота
3. Податкова система
4. Податкова служба

7. Товарною групою, що є об'єктом біржової торгівлі є:

1. Послуги з фрахтування судів
2. Устаткування та інструменти
3. Сировина та напівфабрикати
4. Літаки та літальні апарати.

8. Чи реалізує валютний ринок функцію диверсифікації валютних резервів:

1. Ні.
2. Так.

9. На організованому товарному ринку діють:

1. Затверджені правила торгівлі, розрахунків в постачання активів.
2. Правила торгівлі, узгоджені сторонами купівлі-продажу
3. Правила торгівлі і розрахунків, розроблені державою.
4. Ситуативні умови угод.

10. До активних заходів регулювання зайнятості не належать:

1. Профорієнтація, підготовка та перепідготовка кадрів.
2. Посилення територіальної та професійної мобільності робочої сили.
3. Облік громадян, що звернулися з питання працевлаштування.
4. Створення додаткових робочих місць шляхом реструктуризації економіки.

11. До складу організованого товарного ринку можна віднести

1. Консалтингові фірми
2. Дистриб'юторські фірми.
3. Аудиторські компанії

4.Ярмарок.

12.Посередництво використовують переважно у випадку:

- 1.При наявності власної збутової мережі.
- 2.Якщо торгівля монополізована великими торговельно-посередницькими фірмами.
- 3.На добре знайомих ринках
- 4.Всі відповіді вірні.

13.Що не є функцією біржі:

- 1.Організація публічних торгів.
- 2.Розробка біржових контрактів.
- 3.Гарантування виконання угод.
- 4.Розробка логістики руху товарів.

14.Характерною рисою біржового товару є:

- 1.Легка стандартизація
- 2.Зручне фасування
- 3.Епідеміологічний висновок щодо якості
- 4.Немає вірної відповіді.

15.Своєчасне здійснення міжнародних розрахунків забезпечується:

- 1.Товарним ринком
- 2.Фінансовим ринком
- 3.Валютним ринком
- 4.Ринком праці

16. До пасивних заходів регулювання зайнятості не належать:

- 1.Створення автоматизованих баз даних потреби в кадрах
- 2.Організація громадських робіт
- 3.Облік громадян, що звернулися з питання працевлаштування.
- 4.Реєстрація безробітних

17.Еластичність попиту на освітні послуги висока:

- 1.Так
- 2.Ні

18. Яке мито використовують у разі вивезення за межі митної території України товарів за ціною, істотно нижчою за ціни інших експортерів подібних товарів?

1. Вивізне
2. Ввізне
3. Спеціальне
4. Антидемпінгове

19. Попит на страхові послуги на ринку формують?

1. Страхові компанії;
2. Природні страхові події;
3. Засоби масової інформації;
4. Техногенні аварії.

20. Рекламодавці – це:

1. Організації, які купують товари та послуги для особистого вжитку
2. Фірми, що рекламують свої товари, послуги або ідеї

3. Особи, за допомогою яких фірма спілкується з ринком
4. Процес, який складається з елементів, потоків і сил, які сприяють або перешкоджають повідомленням, що адресуються покупцям.

21.Звернення до посередників в торгівлі сприяє:

- 1.Зростанню прибутку за рахунок пришвидшення обігу капіталу.
- 2.Підвищенню оперативності реагування на зміну ринкової кон'юнктури
- 3.Зростанню конкурентоспроможності товарів за рахунок обслуговування після продажу.
- 4.Всі відповіді вірні.

22.Чи реалізує валютний ринок функцію страхування валютних ризиків:

- 1.Ні.
- 2.Так.

23. Вказати функції податків:

1. Фіскальна, регулювальна і контрольна
2. Нагромаджувальна і економічна
3. Накопичувальна і стримульвальна
4. Фіскальна, стимульвальна і змішана

24. Що є об'єктом оподаткування митом?

1. Кількість товарів, які переміщують через митний кордон
2. Митна вартість та кількість товарів або інших предметів, які переміщують через митний кордон
3. Обороти з реалізації
4. Прибуток від експортно-імпортних операцій

25.До якої групи податків належить податок на додану вартість?

1. Прямі загальнодержавні
2. Непрямі загальнодержавні
3. Прямі, місцеві
4. Місцеві, податки на доходи

26. Правила страхування – це?

1. Перелік обов'язків страховика і страхувальника;
2. Опис ризиків і збитків, що покриваються страховим захистом;
3. Перелік ризиків страхування та умови відшкодування втрату разі настання страхової події, передбаченої договором страхування;
4. Основні умови, що регламентують відносини страховика за кожним видом страхування.

27. Вид інтелектуальної діяльності, метою якої є аналіз проблем клієнта та обґрунтування їх ефективного вирішення – це...

- 1.Менеджмент
- 2.Консалтинг
- 3.Управління персоналом
- 4.Маркетинг

28.Комерційний банк – це установа, функцією якої є:

1. Кредитування суб'єктів господарювання;
2. Здійснення розрахунково-касового обслуговування;
3. Залучення грошових ресурсів громадян;
4. Всі відповіді правильні

29. У центрі будь-якої рекламної акції знаходиться:

1. Виробник продукту
2. Отримувач рекламного звернення
3. Товар, що рекламується
4. Товар конкуруючої фірми

30. До недоліків звернення до посередників можна віднести.

1. Втрату безпосереднього зв'язку з ринком.
2. Зростання витрат, пов'язаних з організацією процесу торгівлі.
3. Необхідність додаткових дій по страхуванню товару.
4. Неможливість оптимізації цін закупівлі-продажу.

31. Страхування валютних та кредитних ризиків забезпечується

1. Товарним ринком
2. Валютним ринком
3. Фінансовим ринком
4. Ринком праці

32. Що не є біржовим контрактом:

1. Форвард
2. Опціон
3. Ф'ючерс
4. Немає вірної відповіді

33. До пасивних заходів регулювання зайнятості не належать:

1. Створення автоматизованих баз даних потреби в кадрах
2. Реєстрація безробітних
3. Посилення територіальної та професійної мобільності робочої сили.
4. Розробка прогнозів щодо обсягів і напрямів підготовки кадрів.

34. Яка функція податків проявляється під час формування і наповнення бюджету держави?

1. Фіскальна
2. Регулювальна
3. Розподільча
4. Стимулююча

35. Хто в Україні веде державний реєстр страхових (перестрахових) брокерів?

1. Моторне (транспортне) страхове бюро України;
2. Український державний комітет у справах нагляду за страховою діяльністю;
3. Державна комісія з регулювання ринку фінансових послуг;
4. Департамент фінансових установ та ринків.

36. Традиційні банківські операції - це:

1. Депозитні, кредитні, касово-розрахункові
2. Депозитні, кредитні, посередницькі
3. Депозитні, лізингові, посередницькі
4. Факторингові, кредитні, касово-розрахункові

37. Результативність використання інформаційного товару залежить від:

1. Кількості товару

2. Власних здібностей споживача
3. Можливостей постачання товару
4. Існуючих інструкцій

38. Головна функція біржі полягає у:

1. Формуванні біржової ціни.
2. Пошуку інвестиційних партнерів.
3. Забезпеченні безпеки при русі товарів.

39. Що не є об'єктом біржової торгівлі:

1. Зернові
2. Жива худоба та м'ясо
3. Сировина та напівфабрикати
4. Предмети мистецтва

40. Посередництво використовують переважно у випадку:

1. При наявності власної збутової мережі.
2. При збуті товарів виробничого споживання.
3. На окремих важкодоступних та малознайомих ринках.
4. При збуті сировини.

41. До активних заходів регулювання зайнятості не належать:

1. Організація громадських робіт
2. Посилення територіальної та професійної мобільності робочої сили.
3. Створення додаткових робочих місць шляхом реструктуризації економіки.
4. Консультування громадян з питання працевлаштування.

42. Що не є функцією банківської системи:

1. Створення грошей і регулювання грошової маси
2. Трансформаційна функція
3. Фіскальна функція
4. Стабілізаційна функція.

43. Реклама – це:

1. Будь-яка платна форма неособистого представлення організації, товару чи ідеї від імені конкретного замовника
2. Некомерційна інформація державних органів із питань здорового способу життя, охорони здоров'я, охорони природи, збереження енергоресурсів, профілактики правопорушень, соціального захисту та безпеки населення.
3. Вид соціальної діяльності для задоволення потреб у товарах, послугах та ідеях у процесі обміну.
4. Вид соціальної діяльності щодо встановлення зв'язків між споживачами та торговцями, якими можуть бути виробники та посередники.

44. Банківська система України має:

1. Трирівневу систему
2. Дворівневу систему
3. Лише систему комерційних банків

45. Які товари не належать до підакцизних товарів?

1. Спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво

2. Тютюнові вироби, тютюн та промислові замінники тютюну
3. Нафтопродукти, скраплений газ
4. Продовольче зерно

46. До якої групи податків належить податок на прибуток?

1. Прямі загальнодержавні
2. Непрямі загальнодержавні
3. Прямі, місцеві
4. Місцеві, податки на доходи

47. Що є засобом отримання прибутку в процесі біржової торгівлі:

1. Задоволення попиту
2. Хеджування
3. Лобіювання
4. Рестрикція

48. Тип реклами, направлений на покращення репутації фірми, прямо не пов'язаний з рекламою якої-небудь конкретної продукції?

1. Регіональна реклама
2. Інституціональна реклама
3. Непряма реклама
4. Інформативна реклама

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Використовуються такі методи:

- пояснювально-ілюстративний (лекція, розповідь, бесіда, роз'яснення, візуальний супровід лекційних та практичних занять через презентації),
- репродуктивний (бесіда, опитування, робота з пропонованими джерелами),
- частково-пошуковий (проблемного викладення: розв'язання ситуацій, навчальний диспут).

ФОРМИ ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Форми контролю

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
1.	Поточний	Семінарські заняття, перевірка завдань самостійної роботи
2.	Підсумковий контроль	Залік

Поточний контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовки здобувача до виконання конкретної роботи. Індивідуальне і фронтальне опитування на практичних заняттях, поточне тестування, співбесіда.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль знань передбачений у формі екзамену, проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення вивчення дисципліни. Усна відповідь на екзаменаційний білет з попередньою підготовкою.

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконанні вчасно у встановлені терміни. Під час роботи над індивідуальним завданням не допустимо порушення академічної доброчесності. Виступи та презентації мають бути авторськими та оригінальними.

Відпрацювання пропущених занять. Перезарахування результатів вивчення навчальної дисципліни. Якщо здобувач відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконання завдання під час консультативного заняття.

Шкала орієнтовного нарахування балів за основні форми навчальної діяльності:

Письмова відповідь на питання до теми - 5

Доповідь під час семінару — 1-3;

Виконання практичного завдання до 5 балів

Зарахування результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти – за рішенням кафедри на основі заяви здобувача та наданих даних (до 10% загальної кількості балів, відведених на поточний контроль)

Звіт про виконання самостійної роботи (реферат, есе тощо) – 5-7 балів

Підсумковий контроль (залік) – до 40 балів

Схема нарахування балів, які отримують студенти

<i>T 1</i>	<i>T 2</i>	<i>T 3</i>	<i>T 4</i>	<i>T 5</i>	<i>T 6</i>	<i>T 7</i>	<i>T 8</i>	<i>T 9</i>	<i>T 10</i>	<i>Виконання необов'язкових завдань</i>	<i>Підсумкови й контроль</i>	<i>Сум а</i>
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	До 10	До 40	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Інфраструктура товарного ринку: теоретичні засади : підручник / За ред. О. О.Шубіна. Київ : Знання, 2009. 379 с.

2. Гетьман Л.Г. Інфраструктура ринку [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студентів закл. вищ. освіти / Л. Г. Гетьман ; М-во культури, молоді та спорту України, Харків. держ. акад. культури, Каф. менеджменту і адміністрування. Харків : ХДАК, 2020. 133 с. <http://lib-hdak.in.ua/electronic-catalog.html>

3. Банківська система [текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова, Т. М. Болгар, З. С. Пестовська ; за ред. С. А. Кузнецової. Київ : «Центр учбової літератури», 2018. 400 с.

4. Економічна теорія: навч. посіб. / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, О. С. Марченко та ін.; за заг. ред. Л. С. Шевченко. 2-ге вид. Харків: Право, 2019. 268 с.

5. Марченко І. С. Інфраструктурна підтримка розвитку ринку праці України : [монографія]. Київ : Ін-т демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, 2016. 150 с.

6. Міщук Г. Ю., Шишкіна О. О. Ринкова інфраструктура : Навч. посіб. Рівне : НУВГП, 2011. 157 с.

7. Інфраструктура товарного ринку. Навчальний посібник / О. В. Прокопенко, В. Ю. Школа, О. О. Дегтяренко, С. М. Махнуша. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 296 с.

Додаткова

1. Інфраструктура забезпечення розвитку транскордонних ринків праці в Україні / Н.А. Мікула, Ю.О. Цибульська та ін. ; відп. редактор д.е.н., проф. Н. А. Мікула. Львів : Інститут регіональних досліджень Національної академії наук України, 2013. 202 с.

2. Гетьман Л.Г. Інформація як фактор суспільного розвитку на сучасному етапі / Л.Г.Гетьман // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". 2017. №3 (2). С. 83-86. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_3\(2\)_22](http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_3(2)_22).

3. Грищенко І. М. Комерційна діяльність посередницьких підприємств: підручник для вищ. навч. закл. К. : Грамота, 2009. 448 с.

4. Мазурок П. П. Інституційне забезпечення інфраструктури ринку праці в Україні. Економіка: проблеми теорії та практики. 2004. № 197. С. 1079– 1095.

5. Марич М.Г. Особливості функціонування банківської системи України в умовах глобалізації. Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. 2013. С. 349-361.

6. Маркетингова політика комунікацій: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Г. В. Афенченко, О. В. Богоявленський, В. С. Верлока, М. Д. Жердєв, О. Е. Наумова ; Укр. держ. акад. залізн. трансп. Харків, 2007. 332 с.

7. Ромат Є. В. Основи реклами : навч. посібник. Київ : Студцентр, 2006, 288 с.

8. Семикіна М. В., Збаржевецька Л. Д., Матієнко С. С. Економіка та організація торговельних підприємств : практикум : навч. посіб. Кіровоград : КНТУ. 2013. 221 с.

9. Холодна Ю. Є., Рац О. М. Банківська система : навч. посіб. Харків : Вид. ХНЕУ, 2013. 316 с.

10. Шканова О. М. Інфраструктура товарного ринку : навч. посіб. Київ : МАУП, 2004. 180 с.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація культурних індустрій. URL: <http://culture.in.ua>

2. Бібліотека Харківської державної академії культури // <http://lib-hdak.in.ua/>

3. Бізнес у сфері креативних індустрій. Посібник Nesta. URL: <https://www.britishcouncil.org.ua/creativeenterprise/toolkit>

4. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Дуже культурний менеджмент: відеокурс Українського культурного фонду. Сайт громадської організації «Інформаційно-аналітичний центр «Громадський Простір». URL: <https://www.prostir.ua/?library=duzhe-kulturnyj-menedzhment>

6. Культура і регіони: інформаційний дайджест Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://www.dnmczkmo.org.ua/dajdzhest-kultura-i-regiony>

7. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua>

8. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

9. Український культурний фонд. URL: https://ucf.in.ua/p/management_lectures

10. Український центр культурних досліджень. URL: <http://uccs.org.ua>

11. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленка. Електронний каталог, бази даних, електронні документи. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>
12. Харківська обласна універсальна наукова бібліотека. URL: <http://library.kharkov.ua>

ГЛОСАРІЙ

Англійський аукціон (підвищувальний) - найпоширеніший вид аукціону, який передбачає, що покупці пропонують за товар покроково зростаючу ціну, поки не залишиться один аукціонер - переможець

Антимонопольна діяльність держави - це комплекс заходів, розроблених і впроваджених у багатьох країнах світу, спрямованих на обмеження діяльності монополій, а також створення відповідного законодавства.

Антимонопольне законодавство - нормативні акти, що визначають організаційні та правові засади розвитку конкуренції, заходи попередження, обмеження і припинення монополістичної діяльності та нечесної конкуренції.

Антициклічне регулювання економіки - свідомі і цілеспрямовані дії держави, а частково могутніх корпорацій, спрямовані на промисловий цикл з метою зменшення глибини циклічних криз, стабілізації і темпів економічного зростання.

Аукціон - це публічний продаж товарів, цінних паперів, майна підприємств, творів мистецтва та інших об'єктів, який проводиться за заздалегідь встановленим правилам

Багатогалузовий концерн — об'єднання десятків і сотень підприємств, різних галузей промисловості транспорту, торгівлі, учасники якого втрачають власність на засоби виробництва і вироблений продукт, а голова фірми здійснює фінансовий контроль за іншими учасниками об'єднання.

Банківський кредит - кредит, який надається банками у грошовій формі на умовах платності, строковості, повернення.

Банкнота - банківський білет (грошовий знак), що випускається в обіг центральним банком, забезпечується активами банку і масою товарів країни та векселями, виписаними банком під наявні у нього комерційні векселі.

Біржа - юридична особа, що забезпечує регулярне функціонування організованого ринку товарів, валют, цінних паперів і похідних фінансових інструментів.

Біржа праці — установа, яка надає спеціалізовані послуги із працевлаштування громадян на ринку робочої сили (ринку праці). Виражає відносини економічної власності у процесі збору та надання інформації про наявність вакансій, надання допомоги безробітним, фінансування додаткових робочих місць та надання інших послуг, сприяння підготовці та перепідготовці кадрів, регулювання зайнятості, продаж робочої сили тощо.

Блага - матеріальні речі та послуги, які використовуються для задоволення потреб людини.

Бланковий (незабезпечений) кредит - кредит, наданий комерційним банком у межах власних коштів надійним позичальникам, що мають стабільні джерела погашення кредиту та високий авторитет у банківських колах.

Валютна біржа - інфраструктури валютного ринку, діяльність якої полягає в наданні послуг з організації та проведення торгів, в ході яких учасники укладають угоди з іноземною валютою.

Валютний паритет - співвідношення між двома валютами, встановлене законодавчим шляхом, яке слугує основою встановлення валютного курсу.

Валютний ринок виражає певну сукупність відносин економічної власності між суб'єктами цього ринку у процесі купівлі-продажу іноземних валют і платіжних документів шляхом здійснення основних видів валютних операцій (складання відповідних угод, визначення ринкового курсу) та привласнення доходів великими банками і кампаніями, валютними біржами і спеціалізованими брокерськими фірмами.

Вільна конкуренція (досконала) - це конкуренція, для якої характерні велика кількість конкурентів - виробників і конкурентів - покупців, вільний доступ товаровиробників до будь-якого виду діяльності.

Вільне ринкове господарство - ринкова система, що будується на свободі підприємництва і майже не передбачає втручання держави в економіку.

Власність - суспільні відносини між людьми щодо привласнення умов їхньої життєдіяльності: засобів виробництва, благ особистого споживання, інших економічних та соціальних благ.

Власність інтелектуальна — відносини належності, володіння, розпорядження та використання (в їх юридичному та економічному змісті) щодо продуктів інтелектуальної діяльності: творів науки, літератури та мистецтва, записів на носіях інформації, прав на копіювання та розповсюдження патентів, ліцензій, знаків на товари та послуги, прав на винаходи, промислових чи наукових зразків, креслень, моделей, схем програмних засобів та ін.; прав на інформацію щодо промислового комерційного або наукового досвіду ("ноу-хау").

Голландський аукціон - аукціон, на якому торг починається з дуже високої ціни і ведеться з її зниженням, поки не знайдеться покупець, який згоден купити за оголошеною ціною.

Гроші - загальний еквівалент, на який обмінюються всі товари, результат об'єктивного історичного процесу розвитку обміну; засіб вираження вартості будь-яких товарів, тобто все те, що приймається в оплату за товари та послуги.

Грошова система - форма організації грошового обігу, яка сформувалася в країні історично та закріплена законодавчо (масштаб цін, порядок карбування монет, емісія, порядок обігу та вилучення грошових знаків), регламентація безготівкового обігу та інститутів грошового обігу (центральный банк, міністерство фінансів та скарбниця).

Грошові знаки - паперові та інші символи вартості, що замінюють повноцінні золоті монети і вводяться в обіг державою (з примусовим курсом) як обов'язкові для всіх установ, організацій і осіб.

Грошово-кредитне регулювання - це сукупність форм, методів державного впливу на грошово-кредитну сферу.

Групова власність - форма організації власності, що характеризується належністю умов виробництва групі осіб (фізичних, юридичних) на принципах сумісного (колективного) або пайового (дольового) володіння майном та відповідної участі у прибутках.

Державна власність - привласнення державою (як суб'єктом власності) засобів виробництва, інтелектуальної власності частини НД та інших об'єктів у всіх сферах суспільного відтворення; форма організації відносин власності, за якої її об'єкти належать усьому народу країни - суспільству, а суб'єктом їх управління (володіння, розпорядження та використання) виступає держава як представницький орган суспільства.

Досконала конкуренція - ринкова структура, якій властива велика кількість незалежних продавців та покупців, вільне входження в ринок та вихід з нього.

Економічна система - сукупність усіх видів економічної діяльності людей у процесі виробництва, обміну, розподілу, споживання товарів і послуг.

Економічне благо — матеріальні речі й послуги, що використовуються для задоволення людських потреб, які можна отримати в кількості, обмеженій ресурсами і потенціалом виробництва.

Економічне зростання - процес кількісно-якісних зрушень у межах технологічного способу виробництва, виражається у збільшенні обсягів суспільного виробництва.

Експертний консалтинг - форма консалтингу, при якій на сформульовану клієнтом завдання, консультант самостійно, спираючись на власні досвід і знання, дає готове (найчастіше типові) рішення

Інформаційний ресурс — використання інформації як засіб виробництва та безпосередню виробничу силу.

Інформація - реальність, яка несе в собі характерні ознаки предметів та явищ природи, які проявляються у просторі і часі.

Інфраструктура ринку - комплекс елементів, інститутів та видів діяльності, що створюють організаційно-економічні умови для функціонування ринку, так і сукупність установ, організацій, державних та комерційних підприємств і служб, що забезпечують нормальне функціонування ринку

Комерційні процеси - це процеси, які пов'язані зі зміною форм вартості, тобто з купівлею-продажем товару

Комерційно-посередницька діяльність - це оперативно-організаційна система, яка направлена на забезпечення процесів купівлі-продажу з розрахунком поточних і перспективних ринкових змін з метою повного задоволення попиту населення в отриманні прибутку

Консалтинг - діяльність з консультування виробників, продавців, покупців з різних питань у сфері фінансової, юридичної, технологічної, технічної та іншої діяльності

Кредит – операція між економічними партнерами, що приймає форму позики, тобто надання майна або грошей іншій особі на умовах відстрочення повернення і із сплатою відсотка.

Кредитна система - комплекс валютно-фінансових установ, покликаних регулювати економіку за допомогою зміни кількості грошей, що знаходяться в обігу.

Кредитні гроші - гроші у вигляді векселів, банкнот і чеків для обслуговування кредитних операцій, що виникли з функції грошей як засобу платежу; до них відносяться і безготівкові гроші у вигляді банківських кредитів.

Кредитні картки - платіжно-розрахункові документи, що видає банк своїм вкладникам для оплати товарів придбаних у кредит.

Митна система – це сукупність митних органів, на які покладено завдання здійснення митної справи в державі.

Монополізм — наявність монопольних утворень, використання ними монопольної влади.

Монополістична конкуренція - ринкова ситуація, коли в існують багато фірм, що виробляють диференційовану продукцію, внаслідок чого володіють певною монопольною владою.

Монополія - окремі великі підприємства, або об'єднання кількох підприємств, які виробляють абсолютну кількість продукції певного виду і тому впливають на процес ціноутворення, привласнюють монопольні прибутки

Навчальний консалтинг - форма консалтингу, що дозволяє на реальних прикладах або в обстановці, максимально наближеній до реальних умов роботи, навчити співробітників самостійно вирішувати задачі певного роду.

Недосконала конкуренція (монополістична) - це конкуренція між великими компаніями (всередині монополізованого сектору) і малими та середніми фірмами. Це боротьба за монополізацію ринків збуту, джерел сировини, енергії, за отримання державних контрактів, кредитів.

Нематеріальне виробництво — це процес виробництва, що здійснюється за межами матеріального виробництва.

“Ноу-хау” - це сукупність технічних знань виробничого, комерційного та іншого досвіду, необхідного для виготовлення певного виробу, відтворення виробничого процесу тощо.

Об'єкти власності - все те, з приводу чого між людьми формуються відносини належності, володіння, розпоряджання та використання в їх економічному та юридичному змісті.

Оподаткування – спосіб регулювання доходів і джерел поповнення державних коштів

Оптова торгівля - це будь-яка діяльність з продажу товарів або послуг тим, хто купує їх з метою перепродажу або професійного використання

Оптовики-комісіонери - фірми-агенти, котрі вступають у фізичне володіння товарами і самостійно укладають угоди на їх продаж. Як правило, вони не працюють на основі довгострокових угод.

Оптовики-купці - незалежні комерційні підприємства, які набувають право власності на всі товари, з якими вони мають справу. У різних сферах діяльності їх називають по-різному: оптові фірми, бази, дистриб'ютори, торгові доми.

Організований ринок – це упорядкований ринок, ступінь упорядкованості якого визначається правилами торгівлі, які можуть у різній мірі регламентувати процеси купівлі-продажу того чи іншого виду активів - товару, послуг, цінних паперів, валюти і т.п.

Освіта - цілеспрямований процес виховання і навчання в інтересах людини, суспільства, держави, що супроводжується констатацією досягнення громадянином встановлених державою освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Податки – вилучення на користь держави заздалегідь визначеної і встановленої в законодавчому порядку частини доходу господарюючого суб'єкта.

Посередник - юридична або фізична особа, яка знаходиться між іншими конкурентами комерційного процесу та виконує функції зведення для обміну товарами, послугами та інформацією.

Промоушин (англ. promotion) — просування, сприяння продажу товарів.

Протекціонізм - державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції з використанням системи обмежень імпорту

Процесний консалтинг - форма консалтингу, яка полягає у спільній роботі консультанта з персоналом і керівництвом компанії-замовника над розробкою та впровадженням рішень

Реклама - спеціальна інформація про осіб чи продукцію, яка розповсюджується в будь-якій формі і будь-яким способом з метою прямого або опосередкованого одержання прибутку.

Рекламна діяльність - діяльність по замовленню, виготовленню та розповсюдженню реклами.

Ринкова економічна система - сукупність механізмів та інститутів, за допомогою яких здійснюється обіг ресурсів, продуктів, капіталів, грошей у суспільній економіці.

Ринковий процес - сукупність дій щодо підготування та здійснення актів купівлі-продажу товарів (робіт, послуг) та укладання ринкових угод.

Ринок - це сукупність економічних відносин, що базуються на регулярних обмінних операціях між виробниками товарів (послуг) та споживачами.

Ринок досконалої конкуренції - ринок, якому властива велика кількість незалежних продавців і покупців, а також вільне входження в ринок.

Ринок інтелектуальної власності - це різні об'єкти інтелектуальної власності (патенти, ліцензії, проекти, „ноу-хау”, програми, наукові прогнози тощо). Це відносини, що виникають і розвиваються між людьми з приводу створення і привласнення названих об'єктів власності.

Ринок інформації - певна сукупність відносин економічної власності між виробниками, посередниками та споживачами інформації у процесі купівлі-продажу різних видів інформаційних послуг та привласнення прибутків через механізм цін.

Ринок недосконалої конкуренції-ринок, в якому кількість покупців і продавців обмежена, а також відсутнє вільне входження.

Роздрібна торгівля - будь-яка діяльність з продажу товарів або послуг безпосередньо кінцевим споживачам для їх особистого некомерційного використання.

Роздрібна торгова діяльність - це підприємницька діяльність, яка пов'язана з наданням товарів і послуг кінцевим споживачам для особистого, домашнього та сімейного використання, це кінцева частина збутового каналу.

Роялті — авторські відрахування, платежі, одержані власником як винагороди (компенсації) за право використання ліцензії.

Скандинавський аукціон - інтернет-аукціон, в якому стартова ціна торгів по всіх товарах не перевищує 1 долару. Торги ведуться з фіксованим заздалегідь визначеним кроком підвищення ціни. Можливість зробити ставку є платною. Переможцем аукціону визнається учасник, який зробив останню ставку до моменту закінчення торгів.

Товар - суспільна форма продукту праці, що завдяки своїм корисним властивостям задовольняє потреби людей.

Торгово-промислова виставка - короткочасний захід, періодично проводиться в одному і тому ж місці, в рамках якого значна кількість підприємств за допомогою зразків дають представницьку картину пропозиції товарів / послуг однієї або декількох галузей і прагне інформувати кінцевих споживачів про свою фірму і її продукції з кінцевою метою сприяння продажам.

Фінанси — сукупність економічних відносин, що виникають у зв'язку з утворенням, розподілом та використанням централізованих і децентралізованих грошових фондів.

Фінансова біржа — базова установа сучасної інфраструктури, в межах якої проходить купівля-продаж цінних паперів акціонерних компаній, облігацій державних позик, біржових місць, діяльності посередників, а також мобілізація коштів для довготермінових інвестицій.

Фінансова політика — це форма економічної політики, що передбачає сукупність важелів держави щодо мобілізації фінансових ресурсів для виконання покладених на неї функцій.

Фінансова система - сукупність форм, методів і цілей формування, розподілу і використання фондів грошових засобів держави, суб'єктів господарської діяльності (фірм) і населення.

Фінансове управління - реалізація державою загальної фінансової політики.

Фінансовий ринок (грошовий) - це певна сукупність відносин економічної власності між багатьма економічними суб'єктами (домогосподарствами і передусім, найманими працівниками, різними групами класу капіталістів, державою в особі центрального банку тощо) з приводу випуску, продажу вільних грошових коштів за нижчою ціною та їх перепродажу за вищою, що дозволяє певним комерційним структурам, насамперед банкам, отримувати прибутки.

Фінансові відносини - органічна складова частина економічної системи суспільства, що відображає взаємодію та взаємозв'язки його суб'єктів у грошовій формі.

Фінансові ресурси - сукупність фондів грошових коштів, що перебувають у розпорядженні держави, підприємств та організацій, характеризують стан економіки і мають значний вплив на її розвиток.

Фондова біржа - це організаційно оформлений і регулярно функціонуючий ринок, на якому здійснюється торгівлю цінними паперами.

Фрітредерство - політика мінімального втручання держави у зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту і пропозиції.

Цінова конкуренція - боротьба між товаровиробниками за споживача через зниження цін на товари і послуги без істотної зміни їхньої якості і асортименту.

Ціновий механізм — використання та розподіл ресурсів на основі цінових сигналів.

НАВЧАЛЬНЕ ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

ІНФРАСТРУКТУРА РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 028
«Менеджмент соціокультурної діяльності»
ОПП «Менеджмент культури»

Укладач:

ГЕТЬМАН Лариса Геннадіївна

Друкується в авторській редакції

Адреса видавця:
ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057)731-13-85. e-mail: nmr-academy@xdak.ukr.education